

HAQORAT QILISH JINOYATINI TERGOV QILISHDA YUZAGA KELAYOTGAN MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI

Agoyev Shukrullo Safarboyevich

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi

“Tergov faoliyati” kafedrası o'qituvchisi

Mirzaolimov Orifjon Mirzarahim o'g'li

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi 3-bosqich 326-guruh kursanti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15718695>

Annotatsiya

Mazkur maqola haqorat qilish jinoyatining tergov jarayonida yuzaga keladigan muammolarni tahlil qilishga bag'ishlangan. Haqorat qilish jinoyati shaxsning sharafiga, dunyoqarashiga va jamiyatdagi o'rniga nisbatan salbiy ta'sir ko'rsatadi, bu esa tergovchi uchun murakkab holatlar yuzaga keltiradi. Ushbu maqolada haqorat qilish jinoyatini tergov qilishda paydo bo'ladigan asosiy muammolar — dalil to'plash, guvohlarning so'zlariga ishonchli yondashish, psixologik zararlarni baholash, jinoyatning ijtimoiy oqibatlarini aniqlash va sud qarorlarida adolatni ta'minlash masalalari keltiriladi. Shuningdek, bu muammolarga qarshi yechimlar, tergovning samarali o'tishini ta'minlash uchun zarur bo'lgan normativ-huquqiy chora-tadbirlar ham ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar

Tergovga qadar tekshiruv, tushuntirish berish, tushuntirish xati, yolg'on guvohlik berish, jinoyat protsessi ishtirokchilari, huquq, erkinliklari.

Haqorat qilish jinoyati — bu shaxsning sha'niga, qadriga, dunyoqarashiga va shaxsiy huquqlariga tajovuz qiluvchi harakatlar bo'lib, jinoiy javobgarlikka tortilishi mumkin. Ushbu jinoyat ko'pincha so'zlar yoki xatti-harakatlar orqali amalga oshiriladi va shaxsiy va ijtimoiy jihatdan salbiy oqibatlarga olib keladi. Haqorat qilish jinoyatining tergov jarayonida esa bir qator murakkab masalalar va muammolar yuzaga keladi¹. Mazkur maqolada, haqorat qilish jinoyatining tergov jarayonida uchraydigan asosiy muammolarni va ularga nisbatan taklif etiladigan yechimlarni tahlil qilamiz. Haqorat qilish jinoyatida, ko'pincha aniq dalillarni to'plash juda qiyin bo'ladi. Dalil sifatida so'zlar, xatti-harakatlar yoki yozma materiallar (masalan, ijtimoiy tarmoqlardagi postlar, elektron pochta orqali yuborilgan xabarlar) keltirilishi mumkin. Biroq, ko'plab holatlarda bu dalillarni tasdiqlashda qiyinchiliklar yuzaga keladi. Shuningdek, guvohlarning ishonchliligi va ularning so'zlariga nisbatan skeptik yondashish ham muammolarni keltirib chiqaradi. Dalil to'plashning samarali usullarini ishlab chiqish, masalan, jinoyat sodir bo'lgan joydan tezda video yoki audio yozuvlar olish, guvohlarning so'zlarini batafsil qayd etish va ekspertiza orqali ta'sirchanlikni tasdiqlash kerak. Bundan tashqari, huquqiy yondashuvni kengaytirish zarur — ijtimoiy tarmoqlardagi materiallar ham sudda dalil sifatida qabul qilinishi kerak².

¹ B.B.Murodov. Jinoyat-protsessual munosabatlarda himoyachining ishtiroki // “Advokatlik faoliyati: nazariya va amaliyot masalalari” mavzusidagi ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. O'zR Prezidenti huzuridagi Amaldagi qonun hujjatlari monitoringi instituti. – Toshkent, 2010. B. 171-175.

² B.B.Murodov. Jinoyat-protsessual qonun normalarini erkinlashtirish yo'llari // Oliy yuridik o'quv yurtlarida inson huquqlari muhofazasini ta'minlovchi fanlarning o'qitishning zamonaviy muammolari. Toshkent. O'zbekiston Milliy universiteti huquqshunoslik fakulteti 2009. B. 66-69.

Haqorat qilish jinoyati ko'pincha biror shaxsning shaxsiy tajribasi va his-tuyg'ulariga asoslanadi. Bu esa tergovchiga qiyinchilik tug'diradi, chunki bu holat sub'ektiv bo'lib, har bir shaxs bu haqoratni qanday qabul qilganini farqli ravishda baholashi mumkin. Haqorat qilish jinoyati ko'pincha biror shaxsning shaxsiy tajribasi va his-tuyg'ulariga asoslanadi. Bu esa tergovchiga qiyinchilik tug'diradi, chunki bu holat sub'ektiv bo'lib, har bir shaxs bu haqoratni qanday qabul qilganini farqli ravishda baholashi mumkin. Buning yechimi guvohlarning so'zlarini baholashda adolatli yondashuvni amalga oshirish, har bir guvohning og'zaki va yozma bayonotlarini solishtirib, qarorlar chiqarishda psixologik ekspertizani jalb etish zarur. Sud-psixologik ekspertiza yordamida zararlangan shaxsning ruhiy holati va haqoratdan ko'rgan zararini aniqlash mumkin. Haqorat qilish jinoyatini tergov qilishda guvohlar va zararlangan shaxsning so'zlariga ishonch, tergov va sud jarayonlarida muhim ahamiyatga ega. Ushbu ishda, guvohlar va zararlangan shaxsning so'zlarining ishonchliligi va isbotlari quyidagi omillarga bog'liq³.

Zararlangan shaxs (ya'ni, haqoratga uchragan shaxs) o'zi guvohlik berayotgan holatda, uning so'zlari haqiqatni aks ettirishi kerak. Zararlangan shaxsning ko'rsatmalari, agar ular o'z vaqtida, aniqlik bilan va noaniqlikdan holi bo'lsa, tergovda katta ahamiyatga ega. Biroq, zararlangan shaxsning o'zining psixologik holati, shuningdek, avvalgi munosabatlar (agar ular mojarolarga olib kelgan bo'lsa) bu so'zlarning ishonchliligini ta'sir qilishi mumkin.

Haqorat qilish jinoyatida guvohlarning ko'rsatmalari, agar ular haqoratni bevosita kuzatgan bo'lsa, tergovda asosiy rol o'ynashi mumkin. Guvohlar, o'z ko'zlari bilan voqea yuz berishini ko'rgan yoki uni eshitgan shaxslar sifatida, zararlangan shaxsning guvohligiga tasdiq berish yoki unga qarshi gapirishlari mumkin. Shuning uchun guvohlarning ishonchli va o'zaro mos tushadigan ko'rsatmalari, voqeani tergov qilishda foydalidir⁴.

Guvohlarning ishonchliligini aniqlashda, ularning shahodatiga nisbatan qarshi guvohlarning ko'rsatmalari ham ko'rib chiqiladi. Agar guvohlar bir-biriga zid keladigan ma'lumotlar berishsa, tergovchi bu holatni tekshirishga majbur bo'ladi. Guvohlarning ijobiy va salbiy xulq-atvori, ularning avvalgi jinoyat bilan aloqasi yoki motivlari ham tekshiriladi.

Video yoki audio yozuvlar: Haqoratning yuz berishiga oid audio yoki video yozuvlar mavjud bo'lsa, bu shaxslarning so'zlarini tasdiqlovchi muhim dalil hisoblanadi.

Yozma hujjatlar: Agar zararlangan shaxs yoki guvohlar voqea haqida oldin yozma ravishda hujjatlar qoldirgan bo'lsa (masalan, xat yozish, ijtimoiy tarmoqlarda fikr bildirish), bu dalillar ham tergovda yordam berishi mumkin.

Tibbiy ekspertiza: Agar haqoratning holati shikoyatlarni va ruhiy holatni yengillatish uchun tibbiy ekspertiza talab qilsa, tibbiy xulosalar ham zararlangan shaxsning guvohligiga ishonchlilik qo'shishi mumkin.

Tergovchi yoki sud, guvohlar va zararlangan shaxsning so'zlariga ishonch hosil qilishda, bu so'zlarning mosligini, to'g'riligini, va dalillarga asoslanganligini tekshirishi kerak. Bunda guvohlarning yashirin manfaatlari yoki o'zgarishlarni yashirish maqsadlari ham hisobga olinadi.

³ Sh.Sh.Suyunov. Giyohvandlik vositalari yoki psixotrop moddalar bilan qonunga xilof ravishda muomala qilishdan iborat jinoyatlarni kvalifikatsiya qilishning muhim jihatlari. "Talqin va tadqiqotlar" Respublika ilmiy-uslubiy jurnali 10soni. 01.10.2022 yil B. 105-109.

⁴ Sh.Sh.Suyunov. Kompyuter texnika vositalari orqali sodir etilgan firibgarlik jinoyati turlari. "Zamonaviy dunyoda pedagogika va psixologiya" nomli Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi. 9.06.2023 yil

Haqorat qilishning ta'siri faqat tashqi ko'rinishda emas, balki shaxsning psixologik holatiga ham zarar yetkazishi mumkin. Psixologik zararni aniqlashda asosan ekspertiza va tibbiy tasdiqlar muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

Psixologik zararlarni aniqlashda psixologik ekspertiza o'tkazish eng muhim va zaruriy jarayonlardan biridir. Psixologik ekspertiza jarayonida mutaxassis (psixolog yoki psixiatriya bo'yicha ekspert) zararlangan shaxsning ruhiy holatini, stress darajasini, hissiy va kognitiv holatini baholaydi. Bu ekspertiza quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi:

Ruhiy holatni baholash: Shaxsning xavotir, bezovtalik, depressiya yoki boshqa ruhiy holatlari mavjudligini aniqlash.

Emotsional holatni baholash: Haqoratdan keyin shaxsning hissiy iztirobi, qo'rquv, xijolat yoki aybdorlik his-tuyg'ulari borligini tahlil qilish.

Ruhiy salomatlikning pasayishi: Haqorat qilinishi natijasida shaxsning o'z-o'zini hurmat qilish darajasining pasayishi, o'zini izolyatsiya qilish yoki boshqa salbiy o'zgarishlar kuzatilishi mumkin.

Tibbiy va psixiatrik tekshiruvlar:

Agar haqorat qilinishi jismoniy yoki ruhiy salomatlikka zarar yetkazgan bo'lsa, tibbiy va psixiatrik ekspertiza talab qilinishi mumkin. Tibbiy mutaxassislar shaxsning psixologik holatini baholash bilan birga, jismoniy zararining mavjudligini (agar mavjud bo'lsa) aniqlashadi. Psixiatriya bo'yicha ekspertlar ruhiy kasalliklarni va ularning xavfini aniqlashda yordam beradi.

Psixologik ekspertiza davomida shaxsga maxsus psixologik testlar va so'rovnomalar topshirilishi mumkin. Bu testlar shaxsning psixologik holatini, emotsional reaksiyalarini va stressga nisbatan javoblarini aniqlashda yordam beradi. Testlar orqali quyidagi holatlar aniqlanishi mumkin:

- depressiya va xavotir darajasi;
- post-travmatik stress (PTSD) alomatlar;
- o'z-o'zini baholash va o'ziga bo'lgan hurmat darajasi;
- emotsional barqarorlik

Haqoratning turini va uning shaxsga qanday ta'sir qilishini aniqlash zarur. Haqoratning og'irligi, shaxsiy xususiyatlar va unga qanday ruhiy ta'sir qilgani ko'rib chiqiladi. Masalan:

Verbal haqorat: Ruhiy travma keltirib chiqarishi mumkin, chunki bu turdagi haqoratlar o'z-o'zini hurmat qilishga va psixologik farovonlikka salbiy ta'sir qiladi.

Ijodiy haqorat: Ijtimoiy media orqali yoki boshqalarga qarshi qilinadigan haqoratlar jamoat orasida e'tiborni oshirishi, shaxsni izolyatsiya qilishga olib kelishi mumkin⁵.

Xavotir va psixologik izolyatsiya: Haqorat qilgan shaxs tomonidan tizimli va takrorlanadigan psixologik ta'mirning mavjudligi.

Zararlangan shaxsning psixologik holatiga ta'sir qiluvchi shaxsiy va ijtimoiy omillarni baholash zarur. Bu, masalan, shaxsning avvalgi psixologik salomatligi, ijtimoiy doirasi, ishonchni oshirish yoki qisqartirishga yordam beruvchi faktorlarga bog'liq. Ijtimoiy izolyatsiya, oilaviy yoki ish muhitidagi psixologik bosimlar ham psixologik zararni kuchaytirishi mumkin.

⁵ Sh.Sh.Suyunov. Hodisa sodir bo'lgan joyni ko'zdan kechirish tergov xarakatining jinoyat sodir etgan shaxslarni aniqlash xamda ularning aybini isbotlashdagi ahamiyati. "Zamonaviy dunyoda pedagogika va psixologiya" nomli Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi.

Zararlangan shaxsning o'z so'zlari va guvohlarning ko'rsatmalari, haqoratning qanday ruhiy ta'sir qilganligini aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Zararlangan shaxsning voqea yuzasidan aytganlarini, ularning hissiy reaksiyalarini va ular bilan bog'liq har qanday o'zgarishlarni o'rganish kerak.

Psixologik zararining darajasi, jinoyatning og'irligi va jinoyatchining javobgarligiga ta'sir qilishi mumkin. Agar psixologik zararlanish shaxsning normal hayot faoliyatini davom ettirishiga to'sqinlik qilsa (masalan, doimiy xavotir yoki depressiya tufayli ishlash yoki o'qish qiyinlashsa), bu zarar jinoyat sifatida huquqiy baholanishi mumkin⁶.

Haqoratning jinoiy javobgarligini tushuntirishga alohida e'tibor qaratish zarur. Jamiyatga bu turdagi jinoyatlarning salbiy oqibatlari haqida keng tushuntirish ishlari olib borish, huquqiy savodxonlikni oshirish kerak. Bu bilan jinoyatni sodir etgan shaxslar va ularning qurbonlari o'rtasida to'g'ri huquqiy munosabatlar o'rnatiladi⁷.

Haqorat qilish jinoiy harakat sifatida jamiyatda jiddiy oqibatlarga olib kelishi mumkin, shuning uchun bu turdagi jinoyatni tergov qilishda muhim yuridik va amaliy masalalar mavjud. Tergov jarayonida ko'plab qiyinchiliklar yuzaga keladi, jumladan, haqiqatni aniqlashdagi murakkabliklar, guvohlarning xotirasi yoki boshqa holatlarning noaniqligi, shuningdek, huquqiy me'yorlar va ularni amalda qo'llashdagi xatoliklar. Shuningdek, haqorat qilish jinoiy harakati jamiyatda etika, adolat va inson huquqlarini ta'minlashga qaratilgan qonunlarga zid keladi, shuning uchun bu turdagi jinoyatlarni tergov qilishda yuzaga keladigan muammolarni tahlil qilish, jamiyatning huquqiy rivojlanishi uchun muhimdir⁸. Tergov jarayonida huquqiy va amaliy jihatlarni inobatga olgan holda, ko'plab qiyinchiliklar yuzaga keladi. Bu qiyinchiliklar, asosan, haqoratning mavjudligini aniqlash, uning ta'sirini baholash va dalillarni to'plashdagi murakkabliklarga bog'liqdir. Shuningdek, tergovda ko'pincha guvohlarning ko'rinishi yoki xotirasi, haqiqatni to'liq ochib berishdagi qiyinchiliklar, va jinoiy harakatning motivlarini aniqlashda muammolar uchraydi. Bu muammolarni yechish uchun bir nechta chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Birinchidan, haqoratning jinoiy xususiyatini aniqlashda yuridik me'yorlarni yanada takomillashtirish, ularning zamonaviy sharoitlarga moslashtirilishi lozim. Ikkinchidan, haqoratning virtual va og'zaki shakllarini aniqlashda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash, shu jumladan internetdagi xabarlar va postlar ustidan monitoring olib borish muhim. Tergovchilarning malakasini oshirish va huquqiy ta'limni kuchaytirish, ularni psixologik va ijtimoiy nuqtai nazardan muammoni to'g'ri baholashga tayyorlash zarur⁹.

Shuningdek, tergov jarayonida dalillarni to'plashda yangi usullarni, masalan, ekspertizalar va psixologik tekshiruvlarni joriy etish kerak. Guvohlarning ishonchliligini ta'minlash uchun, xotira va ko'rsatmalarni to'g'ri qayd etish usullarini ishlab chiqish muhim¹⁰.

⁶ A.T.Ashirboev. Ayblanuvchining qacarda ekanligi noma'lum bo'lgan hollarda jinoyat ishini to'xtatishning nazariy va amaliy jihatlari. Jamiyat va innovatsiyalar № 1 (2024).– 2024. – 314-320 b.

⁷ N.Q.Usmanaliyev. Jinoyat ishini yuritishni to'xtatish va tiklash muddatlari bilan bog'liq ayrim mulohazalar //Teoreticheskie aspekty stanovleniya pedagogicheskix nauk. – 2025. – T. 4. – №. 6. – S. 40-47.

⁸ A.Y.Abdullaev. Transport vositalari harakati yoki ulardan foydalanish xavfsizligi qoidalarini buzish jinoyatining sabablari va uni sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlar (Xorazm viloyati misolida). Yevraziyskiy jurnal prava, finansov i prikladnyx. 2023 g.

⁹ N.A. Xushvaktova. Prospects for the use of public opportunities in pre-trial proceedings // World Bulletin of Management and Law (WBML) Available Online at: <https://www.scholarexpress.net> Volume-36, July -2024 ISSN: 2749-3601 Impact Faktor:10.25 SJIF:7.8 B. 8-11.

¹⁰ Sh.S.Agojev., Shakirova S. Qiynash jinoyatini tergov qilish: nazariya va amaliyot //Razvitie i innovatsii v nauke. – 2024. – T. 3. – №. 6. – S. 75-81.

Tergovchilarga yuridik va psixologik qo'llab-quvvatlashni ta'minlash, shuningdek, jamoatchilikni huquqiy madaniyat bo'yicha targ'ibot ishlari bilan xabardor qilish orqali jamiyatda haqoratni jinoyat sifatida qabul qilish va unga qarshi kurashishda faol ishtirok etishni rag'batlantirish zarur. Shunday qilib, haqiqatni aniqlash va jinoiy javobgarlikni belgilashda muammoni yechish uchun barcha sohalarida keng qamrovli yondoshuv va yangi yuridik uslublarni ishlab chiqish zarur.

Xulosa qilib aytganda, haqorat qilish jinoyatini tergov qilishda yuzaga keladigan muammolarni hal qilish uchun har tomonlama kompleks yondoshuv va ilg'or texnologiyalarni qo'llash zarur. Bu orqali haqorat qilish jinoyatini samarali tergov qilish va jinoiy javobgarlikni belgilashda yuzaga keladigan to'siqlarni bartaraf etish mumkin bo'ladi¹¹.

References:

Используемая литература:

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning 25.01.2020 yildagi Oliy Majlisga Murojaatnomasi. // [Elektron manba].
3. O'zbekiston yuridik ensiklopediyasi. –T., 2009. – B. 199.
4. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi. T.4. –T., 2002. – B. 47.
5. *B.B.Murodov*. Jinoyat-protsessual qonun normalarini erkinlashtirish yo'llari // Oliy yuridik o'quv yurtlarida inson huquqlari muhofazasini ta'minlovchi fanlarning o'qitishning zamonaviy muammolari. Toshkent. O'zbekiston Milliy universiteti huquqshunoslik fakulteti 2009. B. 66-69.
6. *B.B.Murodov*. Jinoyat-protsessual munosabatlarda himoyachining ishtiroki // "Advokatlik faoliyati: nazariya va amaliyot masalalari" mavzusidagi ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. O'zR Prezidenti huzuridagi Amaldagi qonun hujjatlari monitoringi instituti. – Toshkent, 2010. B. 171-175.
7. *B.B.Murodov*. Xususiy ayblov institutini qo'llash samaradorligini oshirish yo'llari // Xususiy ayblov va yarashuv institutlarini takomillashtirish choralari: Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. T:O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 2015y.B. 34-40.
8. *B.B.Murodov*. "Jinoyatlarni tergov qilish metodikasi" fanidan o'quv dasturi. T.: O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 2012. B.24
9. *Sh.Sh.Suyunov*. Giyohvandlik vositalari yoki psixotrop moddalar bilan qonunga xilof ravishda muomala qilishdan iborat jinoyatlarni kvalifikatsiya qilishning muhim jihatlari. "Talqin va tadqiqotlar" Respublika ilmiy-uslubiy jurnali 10soni. 01.10.2022 yil B. 105-109.
10. *Sh.Sh.Suyunov*. Kompyuter texnika vositalari orqali sodir etilgan firibgarlik jinoyati turlari. "Zamonaviy dunyoda pedagogika va psixologiya" nomli Respublika ilmiy-amaliy konferensiya. 9.06.2023 yil
11. *Sh.Sh.Suyunov*. Hodisa sodir bo'lgan joyni ko'zdan kechirish tergov xarakatining jinoyat sodir etgan shaxslarni aniqlash xamda ularning aybini isbotlashdagi ahamiyati. "Zamonaviy dunyoda pedagogika va psixologiya" nomli Respublika ilmiy-amaliy konferensiya.

¹¹ Sh.S.Agoyev., Asatullaev D. Axborot texnologiyalari sohasidagi o'g'irlik jinoyatlarni tergov qilishning o'ziga xos xususiyatlari //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2024. – Т. 3. – №. 7. – S. 31-35.

12. *Sh.Sh.Suyunov*. Giyohvandlik vositalarini, ularning analoglarini yoki psixotrop moddalarini sotish maqsadisiz noqonuniy ishlab chiqarish, olish, saqlash, jinoyati tushunchasi // Jamiyat va innovatsiya. – 2025. – V. 6. – No 1/S. – B. 267-277.
13. *A.T.Ashirboyev*. Ayblanuvchining qayerda ekanligi noma'lum bo'lgan hollarda jinoyat ishini to'xtatishning nazariy va amaliy jihatlar. Jamiyat va innovatsiyalar № 1 (2024).– 2024. – 314-320 b.
14. *A.T.Ashirboyev*. Jinoyat ishini to'xtatish tushunchasi va ahamiyati. Eksmertkriminalistik faoliyat: istiqbollar va innovatsiyalar mavzusidagi xalqaro konferensiya materillari to'plami. T., O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Akademiyasi, 2023. – B. 381-388.
15. *A.T.Ashirboyev*. Ayblanuvchining ishtirokini ta'minlash imkoni bo'lmagan taqdirda dastlabki tergovni to'xtatish: Nazariya va amaliyot. O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi Qoraqalpog'iston bo'limining Axborotnomasi № 1 (2024).– 2024. 95-98 b.
16. *A.T.Ashirboyev*. Curishtiruv va dastlabki tergovni to'xtatish instituti: xalqaro tajriba va o'zbekiston qonunchiligini takomillashtirish istiqbollari //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2024. – Т. 3. – №. 14. – С. 37-42.
17. *N.Q.Usmanaliyev*. "Oqilona muddat" tamoyilini joriy etish nazariy va amaliy jihatlar //Nauka i innovatsii v sisteme obrazovaniya. – 2025. – Т. 4. – №. 3. – С. 44-50.
18. *N.Q.Usmanaliyev*. Jinoyat ishini yuritishni to'xtatish va tiklash muddatlari bilan bog'liq ayrim mulohazalar //Теоретические аспекты становления педагогических наук. – 2025. – Т. 4. – №. 6. – С. 40-47.
19. *N.Q.Usmanaliyev*. Protsessual muddatlarning hisoblashda qo'llaniluvchi me'zonlarning ayrim jihatlar //problems and solutions of scientific and innovative research. – 2024. – Т. 1. – №. 3. – С. 25-30.
20. *N.Q.Usmanaliyev, Baynazov J.* O'g'irlik jinoyati bo'yicha hodisa sodir bo'lgan joyni ko'zdan kechirish tergov harakatining yangi usullari //Nauka i innovatsii v sisteme obrazovaniya. – 2024. – Т. 3. – №. 8. – С. 69-74.
21. *Sh.S.Agoyev, Shakirova S.* Qiynash jinoyatini tergov qilish: nazariya va amaliyot //Razvitie i innovatsii v nauke. –2024. – Т. 3. – №. 6. – С. 75-81.
22. *Sh.S.Agoyev, Abduxamidov A.* Guvoxlantirish tergov xarakatini o'tkazishning ahamiyati //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2024. – Т. 3. – №. 7. – С. 49-51.
23. *Sh.S.Agoyev, Asatullaev D.* Axborot texnologiyalari sohasidagi o'g'irlik jinoyatlarni tergov qilishning o'ziga xos xususiyatlari //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2024. – Т. 3. – №. 7. – С. 31-35.
24. *Sh.S.Agoyev, Tashev U.* Ekspertiza faoliyatining armaniston respublikasi jinoyat-protsessual qonunchiligidagi huquqiy asoslari //Razvitie i innovatsii v nauke. – 2024. – Т. 3. – №. 6. – С. 48-56.
25. *N.A. Xushvaktova*. Ishni sudga qadar yuritishda ishtirok etuvchi jamoatchilikning tasnifi // Jamiyat va innovatsiyalar №6 (2024) / ISSN 2181-1415 B. 22-28.
26. *N.A. Xushvaktova*. Oilada sodir etiladigan tazyiq va zo'rvonlikka uchragan xotin-qizlarni himoya qilish chora-tadbirlari // Zamonaviy fan va ta'lim ilmiy yangiliklari Vol. 2 №2 (2024) ISSN 3030-3044 Researchbib Impact Faktor:7.9 B. 81-86.